

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Konference kateder ústavního práva v Polsku
k parlamentnímu právu

Jan Filip*

Ve dnech 2. a 3. června 2006 proběhl v letovisku Serock nedaleko Varšavy již 48. sjezd kateder ústavního práva. Již samotný počet sjezdů, které se konají nepřetržitě od roku 1959 bez ohledu na politickou situaci v Polsku a politickou orientaci polských konstitucionalistů, svědčí o významu této akce. Účast na ní si nenechá ujít nikdo, kdo v Polsku v oboru ústavního práva něco znamená. V podstatě se tato akce začíná pomalu blížit sjezdům německých (rozuměj německy hovořících) učitelů státního práva, které mají ještě delší tradici, tuším od roku 1925. Organizace polských sjezdů se německému protějšku dosti podobá. I zde je zvoleno nějaké aktuální téma oboru, jsou vybráni referenti a jejich vystoupení, stejně jako diskuse k nim, se publikují ve sborníku sjezdu.

Nejinak tomu bylo v tomto roce, kdy se pořadatelství sjezdu (což je velice náročné ocenění) ujala katedra ústavního práva z nové Univerzity kardinála Stefana Wyszińskiego na čele s předním polským konstitucionalistou prof. Mirosławem Granatem. Ten se se svými spolupracovníky rovněž ukázal jako velmi aktivní a úspěšný fund-raisor, jak se dnes česky říká získávání sponzorů. I to je příznačné pro tuto akci a dokumentuje to její význam. Mezi sponzory byly nejen známé banky, telefonní operátor, významný deník, ale i Ministerstvo spravedlnosti, Kancelář Sejmu, a Kancelář Senátu. Zájem posledních dvou institucí byl vcelku pochopitelný, neboť tématem konference byla problematika parlamentního práva. Vedení obou Kancelářů se pochopitelně obou dnů jednání sjezdu rovněž účastnilo (neomezilo se tak jen na obvyklé pozdravné projevy na zahájení s následným odchodem). Kromě toho se jednání rovněž aktivně účastnil předseda Ústavního tribunálu prof. M. Safjan a předseda Nejvyššího správního soudu prof. J. Trzciński. První den jednání byl věnován obecnějším problémům. Velmi zaujalo hned první vystoupení předsedy Ústavního tribunálu prof. Marka Safjana na téma „*Odpovědnost zákonodárné moci za tzv. legislativní bezpráví*“. Jde o nesmírně aktuální téma, které má co říci i nám v České republi-

ce s ohledem na několik nálezů Ústavního soudu k nájemnému, kde bylo na nečinnosti našeho Parlamentu kriticky poukázáno. Této otázce bylo rovněž věnováno speciálně poslední zasedání Legislativní rady vlády ČR před volbami (návrh věcného záměru nového zákona o odpovědnosti za škodu). Referát přinesl řadu zajímavých podnětů, i když jedna z tezí, podle které je třeba k této problematice přistupovat obezřetně, nikoli podle zásady „*fiat iustitia pereat mundus*“, by naše fundamentalistky v této oblasti asi příliš nenadchla. Vynikající úroveň mělo rovněž vystoupení polského soudce Evropského soudu pro lidská práva prof. Leszka Garlického z Varšavy, který se zabýval judikaturou tohoto soudu v oblasti parlamentního a volebního práva, zejména rozsudkem Wille proti Liechtenštejsku, který je u nás v souvislosti s diskusemi kolem odvolání předsedkyně Nejvyššího soudu rovněž často zmiňován.

Další část jednání již byla věnována polské problematice. Referát prof. Andrzeje Szmyta z Gdańska na téma „*Zákonodárna procedura – šance a hrozby*“ připomínající postupy při tzv. SWOT analýze, by rovněž měl co říci našim odborníkům, neboť množství nešvarů v zákonodárném procesu se projevuje i v Polsku. Popravdě řečeno, zde se mají polští zákonodárci od našich ještě hodně co učit, neboť v Polsku se zásadně uplatňuje klubová disciplína, zatímco u nás spíše jako výjimka. Asi největší diskusi vyvolalo vystoupení rozhodného zastánce posilování role druhé komory v Polsku, tedy Senátu. Prof. Paweł Sarnecki z Krakowa svým sympatickým referátem „*Problém dvoukomorovosti parlamentu*“ usiloval o důkaz, že i z polské ústavy lze dovodit značně silnější postavení, než je v praxi uplatňováno. Diskuse ukázala, že tento názor není většinově sdílen, ale to známe u nás rovněž. Druhý den jednání byl věnován již speciálním otázkám, které jsou pro nás rovněž zajímavé. Na prvním místě to byl referát dr. Doroty Lis-Staranowicz z Olsztyna na téma „*Vyšetřovací komise a Komise pro Evropské záležitosti v soustavě orgánů Sejmu*“. Vzhledem k tomu, že tato problematika je aktuální i z hlediska

* Prof. JUDr. Jan Filip, CSc., Katedra ústavního práva a politikologie Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

judikatury polského Ústavního tribunálu, bylo to velmi významné. Poslední vystoupení se týkalo postavení členů parlamentu a na téma „*Změny v právním statusu poslance a senátora (2001-2006)*“ je přednesla dr. Elżbieta Morawska z pořádající katedry. Bylo věnováno problematice známých mediálních problémů, které známe i u nás, jako jsou imunita, platy, disciplinární opatření proti parlamentářům, odnětí tzv. třináctého platu, postavení parlamentáře, který je dočasně zbaven osobní svobody a zániku mandátu v případě odsouzení za úmyslný trestný čin.

Sjezdu se zúčastnilo asi 120 polských konstitucionalistů a pozvaní zahraniční hosté, mezi nimi i pisatel této zprávy. V diskusi jsem dostal možnost zaujmout

stanovisko k některým referátům a demonstrovat některé zvláštnosti parlamentního práva v ČR. Ve svém diskusním příspěvku k jednotlivým referátům jsem se zaměřil na společné problémy v oblasti odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem veřejné moci, na problémy v zákonodárném procesu a na postavení Senátu. O zájmu o účast na této prestižní akci svědčí to, že pořadatelé museli počet omezovat na pět osob z jedné katedry. S tím souvisí jedna novinka. S ohledem na tuto skutečnost (a nejen z tohoto důvodu) bylo celé jednání přenášeno za pomoci NASK (Naukowa Akademia Sieć Komputerowa) on-line. Účastníci přenosu měli rovněž možnost účastnit se diskuse a klást referentům otázky, čehož využívali zejména studenti.